

Tiainen, Pekka 1) (11.4.2017), Työttömyyden kustannukset

-Työttömien työllistymisen hyödyt yhteiskunnalle, miten mitataan? Vaikuttavuus.

Työttömyyden kustannukset ja syrjäytymistä ehkäisevät toimet tiistaina 11.4.2017 klo 17-19

Työväenliikkeen kirjasto Sörnäisten rantatie 25 A 1

Järjestää Vapaus Valita Toisin

Kiitos mahdollisuudesta esittää näitä ajatuksia ja arvioita!

1) Valtiotieteen tohtori (kansantaloustiede), neuvotteleva virkamies työ- ja elinkeinoministeriössä

Taustaa mm.

Tiainen, Pekka 1) (27.10.2016), Työttömien työllistymisen hyödyt yhteiskunnalle, miten mitataan?

Esitelmä Sosiaalipolitiikan päivät, Työryhmä työ, työttömyys ja työllisyyspolitiikka

Turku 27-28.10.2016. Kommentaattori Ari-Pekka Näätänen

1) Valtiotieteen tohtori (kansantaloustiede), neuvotteleva virkamies työ- ja elinkeinoministeriössä

Tausta: Työttömyyden kustannuksia ja työllistymisen ja työllistämisen hyötyjä, kaksi laskelmaa/Tiainen, Pekka 27.10.2016 (alkuperäinen versio 12.9.2016/Täydennys 13.9.2016) 1)

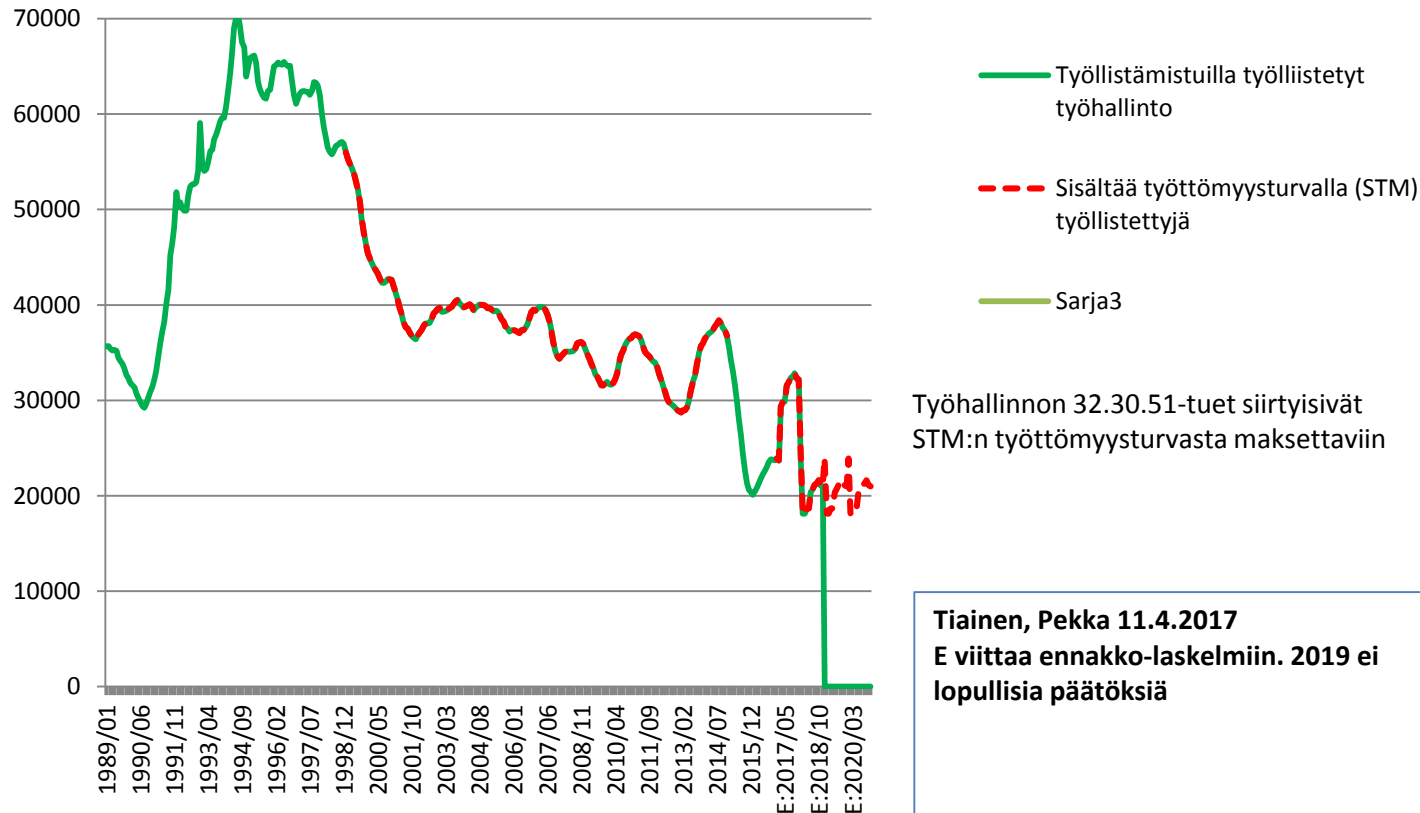
1) Lisätty kuntahyötyihin tekstin ”hyöty miinus kunnan palkkausmenot palkkatuki työmarkkinatuen suuruisena” perään ”lisättynä hyöty työstä 30 % mediaanipalkattuun työhön verrattuna”

Taustaa

**Tiainen, Pekka, (2000), Työttömyyden kustannukset
1990-luvun Suomessa, Yhteiskuntapoliittinen
Aikakauskirja, 65:3, 208–224.**

Keskeinen ongelma työllistäminen vaihtui palkkatueksi jota on vähennetty ja soteuudistuksen yleisvastikkeellisuus merkitsisi että 2019 TEM:n 32.30.51 momentilta ei enää maksettaisi palkkatukia osana aktiivisen työvoimapolitiikan sirpaloimista Suomessa. Tarvitaan sekä valtakunnan että paikallistaso hyvässä yhteistyössä

Työllistämistuilla;työllistetyt yhteensä, kausitasoitus

Laskentaperiaate ja menetelmä
I Kustannusperusteinen

II Arvonlisäysperusteinen mittaaminen, joka ottaa huomioon työn tuloksen

III Verotulolisäys ja työttömyysturvasäästöt kun työtön työllistyy hyötynä työllisyyden lisäyksestä julkiselle sektorille

Laskentaperiaate ja menetelmä

I Kustannusperusteinen

-Työttömyysturvakustannukset ja sosiaaliturvakustannukset bruttona tai nettona kun verot on vähennetty

-Toimenpidekustannukset

-Sovellutuksia kehysbudjetointi. Aktivoitumisvelvoite yhdistettynä sanktiointiin ("sanktioaktivointi").

Osallistumistuki työttömyysturvan suuruisena: velvoite yhdistettynä valintaoikeuteen, mihin osallistuu, ottaa huomioon hyötyä osallistumisesta.

II Arvonlisäysperusteinen mittaaminen, joka ottaa huomioon työn tuloksen

-Työpanoksen lisäys lisää arvonlisäystä työtulojen osuutta kansantuotteesta vastaavasti. Lisäys riippuu työn tuottavuudesta kyseissä työssä tai työntekijän kohdalla. Yhteiskunnallinen tuottavuus kun se ylittää yksityistaloudellisen tuottavuuden vaikuttaa arvonlisäykseen muualla kansantaloudessa.

III Verotulolisäys ja työttömyysturvasäästöt kun työtön työllistyy hyötynä työllisyyden lisäyksestä julkiselle sektorille

-Verotulolisäys on julkisen sektorin osuus kohdan II arvonlisäyksestä ja sen lisäksi tulonsiirrot kotitalouksille vähenevät työttömyysturvan vähentyessä kun ansiotulo tulee tilalle. Jos julkisen sektori työllistää, tulevat palkkauskustannukset tai palkkatukea käytettäessä osa palkkauskustannuksista julkiselle sektorille hyötyjen vastapainona.

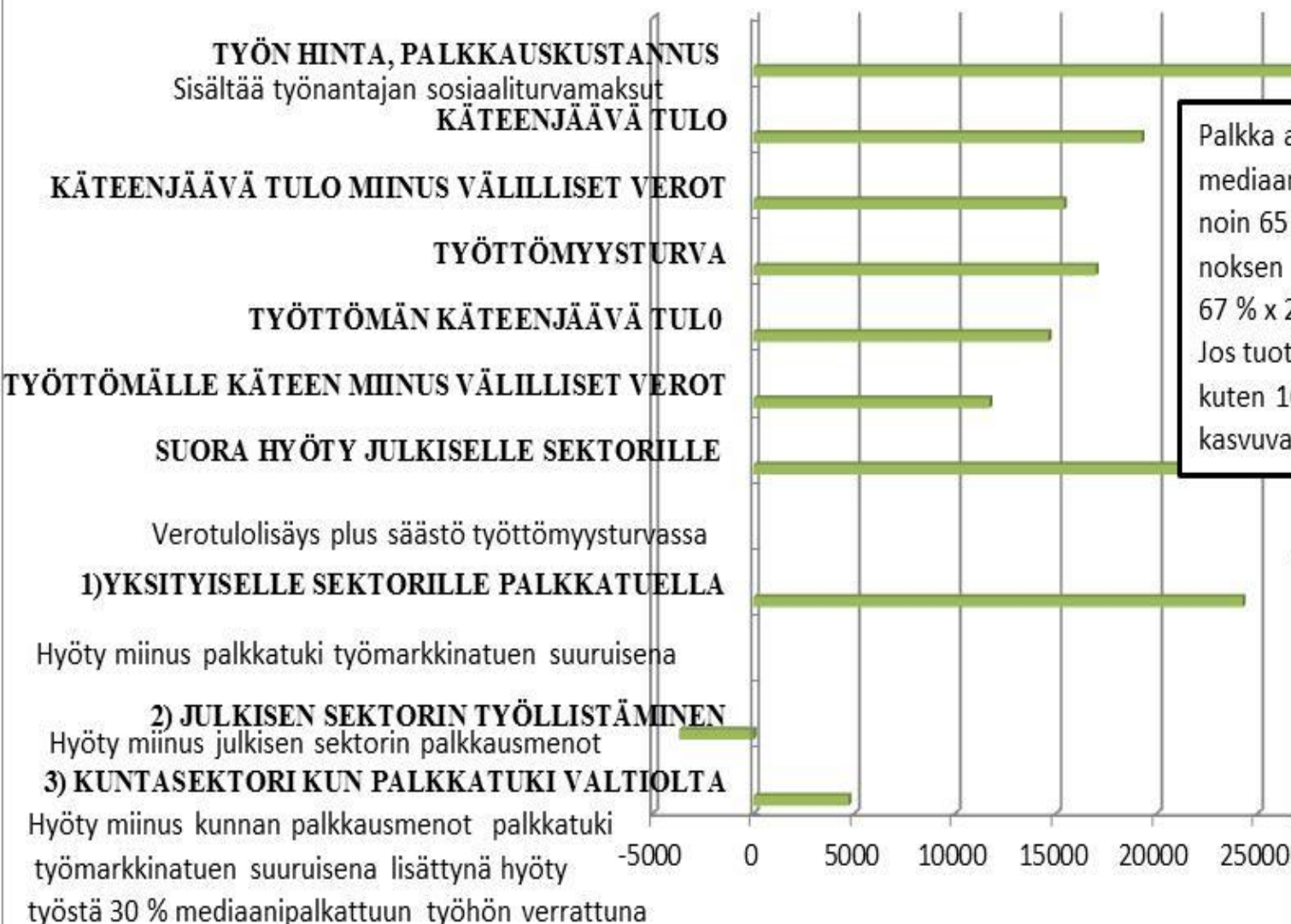
-Työttömien kotitalouksille ansiotulo tulee työttömyysturvan tilalle.

-Ostovoimamuutosten tuomat kerrannaisvaikutukset tulevat lisäksi

-Työllistymisen muut hyödyt (osaaminen paranee, työvoiman saatavuusrajoitteita vähenee, sosiaaliset ja terveysvaikutukset suotuisat – työllisyys on investointi työvoimaan) tulevat tämän lisäksi.

PERUSTILANNE, JOSSA TYÖLLISYYS LISÄÄNTYY TYÖLLISTEN MÄÄRÄLLÄ JA TYÖTTÖMYYSTURVA KESKIMÄÄRÄINEN

Euroa per henkilötyövuosi

Palkka ansiopäivärahaa saavien mediaani palkka noin 2250 e/kk noin 65 % keskipalkasta. Työpanoksen lisäyksen kasvuvaikutus on 67 % x 2/3 x työllisyyden lisäys. Jos tuottavuus ja palkka alempi kuten 10 e/t, verohyöty ja kasvuvaikutus ovat pienemmät.

Positiivista vaikutusta on työllistämisestä työttömyyden katkaisemiseksi eikä yksistään työllistymisestä toimien jälkeen avoimille työmarkkinoille. Kolmas sektori tarvitsee omarahoitusosuuden erillistä kattamista.

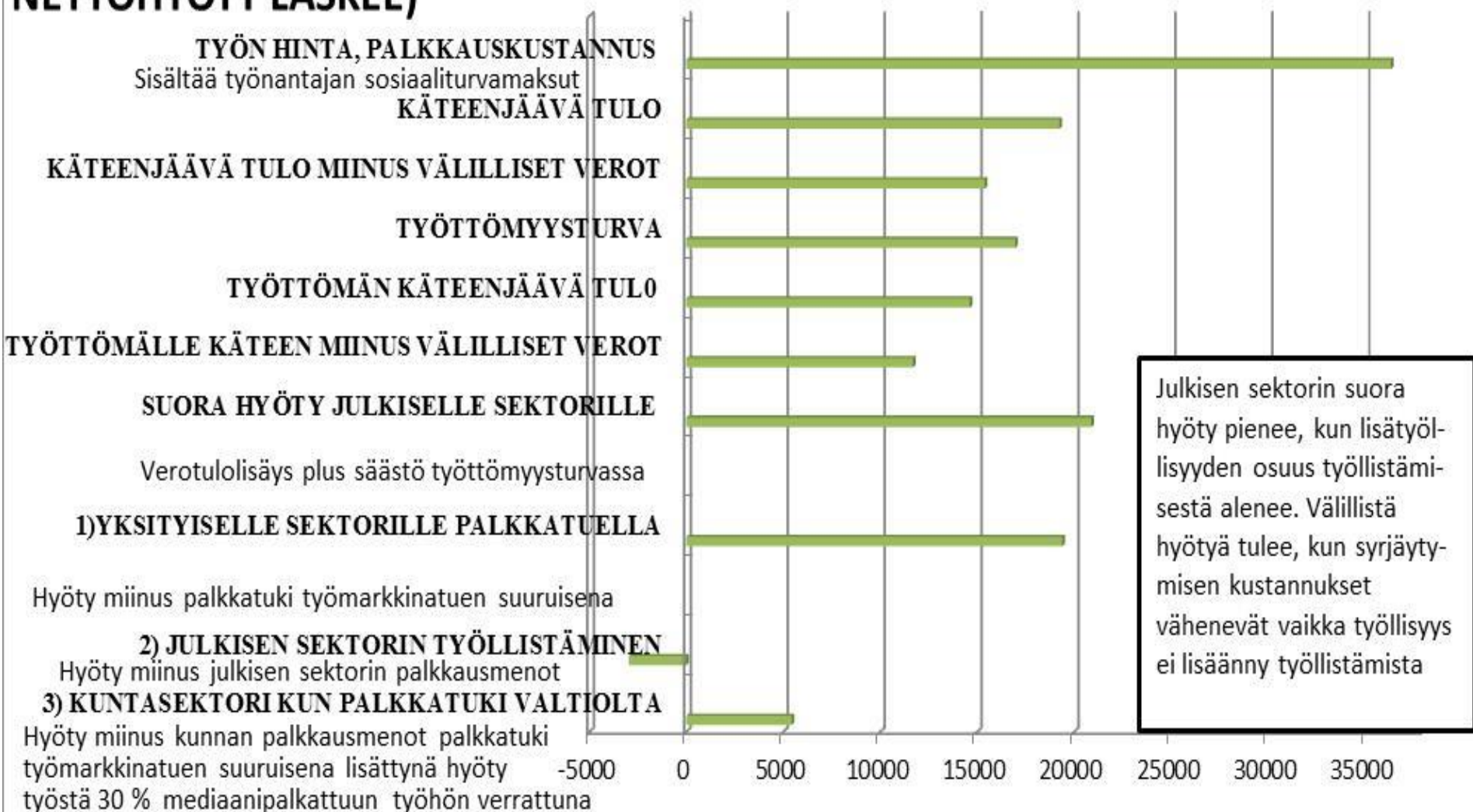
**PERUSTILANNE, JOSSA TYÖLLISYYS LISÄÄNTYY TYÖLLISTEN
MÄÄRÄLLÄ**

Euroa per henkilötyövuosi

TYÖN HINTA, PALKKAUSKUSTANNUS	36354
KÄTEENJÄÄVÄ TULO	19255
KÄTEENJÄÄVÄ TULO MIINUS VÄLILLISET VEROT	15404
TYÖTTÖMYYSTURVA	16971
TYÖTTÖMÄN KÄTEENJÄÄVÄ TULO	14638
TYÖTTÖMÄLLE KÄTEEN MIINUS VÄLILLISET VEROT	11710
SUORA HYÖTY JULKISELLE SEKTORILLE	32661
1)YKSITYISELLE SEKTORILLE PALKKATUELLA	24255
2) JULKISEN SEKTORIN TYÖLLISTÄMINEN	-3694
3) KUNTASEKTORI KUN PALKKATUKI VALTIOLTA LISÄTTYNÄ HYÖTY TYÖSTÄ 30 % MEDIAANIPAL- KATTUUN TYÖHÖN VERRATTUNA	4712

TYÖLLISYYS LISÄÄNTYY 80 % TYÖLLISTEN MÄÄRÄSTÄ (KUN PROSENTTILUKU LASKEE, JULKISEN SEKTORIN SUORA NETTOHYÖTY LASKEE)

Euroa per henkilötyövuosi

Julkisen sektorin suora hyöty pienee, kun lisätyöllisyyden osuus työllistämisestä alenee. Välillistä hyötyä tulee, kun syrjäytymisen kustannukset vähenevät vaikka työllisyys ei lisäänty työllistämistä

**TYÖLLISYYS LISÄÄNTYY 80 % TYÖLLISTEN MÄÄRÄSTÄ
(KUN PROSENTTILUKU LASKEE, JULKISEN SEKTORIN SUORA
NETTOHYÖTY LASKEE)**

Euroa per henkilötyövuosi

TYÖN HINTA, PALKKAUSKUSTANNUS	36354
KÄTEENJÄÄVÄ TULO	19255
KÄTEENJÄÄVÄ TULO MIINUS VÄLILLISET VEROT	15404
TYÖTTÖMYYSTURVA	16971
TYÖTTÖMÄN KÄTEENJÄÄVÄ TULO	14638
TYÖTTÖMÄLLE KÄTEEN MIINUS VÄLILLISET VEROT	11710
SUORA HYÖTY JULKISELLE SEKTORILLE	20903
1)YKSITYISELLE SEKTORILLE PALKKATUELLA	19404
2) JULKISEN SEKTORIN TYÖLLISTÄMINEN	-2955
3) KUNTASEKTORI KUN PALKKATUKI VALTIOLTA LISÄTTYNÄ HYÖTY TYÖSTÄ 30 % MEDIAANIPAL- KATTUUN TYÖHÖN VERRATTUNA	5451

Vaikuttavuuden ulottuvuuksia

- **Sijoittuminen toimenpiteen jälkeen avoimille työmarkkinoille**
- **Toimenpiteen aikainen vaikuttavuus kuten työ tuoma hyöty**
- **Työkyvyn kehittäminen ja ylläpito syrjäytymisen sijasta**
- **Toimet kustannusedullisia eikä merkittäväkään lisäys merkitse suuria nettokustannuksia yhteiskunnalle lyhyellä aikavälillä ja vielä vähemmän pitkällä aikavälillä**
- **Työtulot helpottavat työttömien velkaantumista**
- **Toimenpiteiden ajoituksella ja kehittämisellä voidaan vaikuttavuutta parantaa.**

Vaikean työllistymisen nollaaminen parantaa yhteiskunnan sisäistä eheyttä, on osa huolenpitoa joka luo myönteistä sisäistä ilmapiiriä yhteiskuntaan, ja on osa työllisyys- ja työvoimapolitiikkaa tavoitteena täystyöllisyys

Työttömyysturvan historia

- Maata asutustoiminnalla**
- Vastikkeeton sosiaaliturva: köyhäin hoito, muu vastikkeeton sosiaaliturva, perustulo ilman siihen kytkeytyviä ehtoja**
- Työttömyysturva tekemällä yhteiskunnan järjestämää työllisyys- tai muuta työtä.**
- Työttömyysturva ilman edeltävää työsuoritusta ehdolla vastaanottaa tarjottua työtä.**

Työttömyysturvalainsäädännön perusajatus (Suomessa vuodesta 1959). Perustulo poistaisi tämän sidoksen osasta työttömyysturvaa.

Negatiivinen tulovero ei poistaisi. Osallistumistuki muuttaisi työsuorituksen tilalle osallistumisen joka olisi valinnallinen. Palkkatuki ylläpitää yleissitovuutta ja säilyttää sidoksen

Työllisyyden hoidon historia liittyy työttömyysturvan historiaan

- Työllisyystyöt, palkkatukityöllistäminen, muut työvoimatuet**
- Työhön kohdistuvat tai muut verokevennykset**
- Työn välitys**
- Kysyntäpolitiikka kuten suhdannepolitiikka**
- Tarjonta:**

-Koulutus, työharjoittelu

-Tarjontapolitiikka käyttäytymiseen vaikuttamalla

Yksilön oikeudet tai velvoitteet

Yhteiskunnalle asetetut velvoitteet tai yhteiskunnan tahtotila

Yritysten velvoitteet tai tahtotila.

Vapaaehtoistoiminta kuten kolmas sektori ja ihmisten oma toiminta

Kehityssuuntia

Korkeaan työllisyyteen ja minimiehtojen turvaamiseen tähtäävä malli

- Minimiehdot ja palkkatuki, työllistäminen sekä ehdollinen työttömyysturva**
- Suuremmalla osalla väestöä lyhemmät työajat omavalintaisesti**
- Harjoittelussa alemmat palkat oppimisen takia**
- Minimiehdot yleissitovuudella täydennettynä lainsäädännön toimin**
- Työllistymiskynnystä alentavan verotuksen käyttö mukaan lukien negatiivinen tulovero, ALV-porrastus. Lainan hoitotaakkaa ja ulosottoa kevennetään työnteon kannustamiseksi ja maksukyvyn parantamiseksi**
- Sosiaaliturvan leikkaantumisen rajoitukset suojaosuudella ja kohdistettu perustulo**
- Yrittäjien lyhytaikaisen työllistämisen erityistarpeet otetaan erityisesti huomioon**

Minimityöehtojen alentamismalli yhdistettynä velvoittavalla osallisuudella

- Työehtosopimuksia alemmat palkat, osa katetaan sosiaaliturvalla. Alennetun palkkauksen käyttöön otto levittää sitä ja työehtosopimusten yleissitovuus menettää merkitystään**
- Sosiaaliturvan vastikkeelliseksi siten, että etuus ei nouse vastikkeellisuuden vastapainoksi**
- Etuuksia alennetaan ja siirretään selviytymisvastuuta yksilölle**

Työttömyyden kustannusten sovellutuksia

Lainsäädäntö

-Vuoden 1988 työllisyyslaki: kahden vuoden aikana vuoden työttömänä olleiden ja alle 20 vuotiaiden kolme kuukautta työttömänä olleiden työllistämisen vastapainoksi työttömyyden kustannukset vähenevät ja verotulot lisääntyvät

Hankkeet

-Työnvälityksen atk-järjestelmä 1990-luvun taitteessa: avoimien paikkojen täyttymisen nopeutuminen lisää arvonalisäystä ja työllisyyttä ja vähentää työttömyyttä ja tämä kattaa investoinnin

-Pohjoispohjanmaan Pyhätunturin kaivosta ei kannattanut sulkea 1990-luvun lopussa

-Turun telakan jatkamisesta hyödyt veroina ja työttömyyden kustannussäästöinä telakan ja hankintojen työllisyyden kautta 2010-luvulla

Sovellutuksia jatkuu

Ohjelmat

- Lipposen 1. hallituksen vaikuttavuusarvionti**
- Vuoden 2003 hallitusohjelman suunnittelu**
- Työllisyys- ym. toimet eri hallitusohjelmissa**

Toimenpiteet

- Työllisyysmäärärahojen lisäysesitykset**

Valtion budjetin työllisyysvaikutukset

- 1996-2000-luvun alku laskelmat koskien koko valtion budjettia momentti momentilta ja budjetin osalta kokonaisuutenaan**

Korkean ja täystyöllisyyden skenaariot

Artikkelit

Kysymyksiä

-Vaikutukset palkanmuodostukseen työllisyystuista kohdistetusti ja lisäten määrää laajasti tai rajatumminkin

-Vaikutukset kun tuki kattaa alhaisen tuottavuuden (tavoite) tai tuen vuoksi palkka on tätä korkeampi

-Työvoimaverotoimet tai palkkatuet

-Käyttätymisvaikutukset ja niiden riippuvuus tukimallista: suora palkkatuki tai valintamahdollisuudet antava setelimalli

Teesi: palkkatuen käytön lisääminen nykyiseltä 20 000 tuetun tasolta keskimäärin vuoden aikana 1990-luvun laman aikaiselle runsaan 60 000 henkilön tasolle kunnes pitkäaikais- ja pitkittyä työttömyys on ajettu alas on rakennettavissa toimivaksi menettelyksi ja on kustannustehokasta

-Hyöty-kustannussuhdetta voidaan edelleen parantaa kun työllistämiseen yhdistetään muiden yhteiskuntapolitiikan tavoitteiden toteuttamista esimerkkinä ympäristötavoitteet, vanhuspalvelut ja aktivointi vaikka hyöty arvonalisäysmielessä jäisi vähäiseksi

-Tukityöllistäminen ottaen huomioon hyödyt on osa aktiivisen työvoimapolitiikan vahvistamista ja toimivan työmarkkinarakenteen aikaansaamista

-Rinnalla tarvitaan muuta keskiössä työaikauudistus joka on toisen käsittelyn aihe

-Työllistyminen vähentää velkaantumista ja ulosotonloukkujen poistaminen lisää työllisyyttä ja tuo verotulohyötyjä ja työttömyyskustannussäästöjä ja lisäksi vähentää harmaata taloutta

-Onnistunut malli edellyttää työhallinnon poikkihallinnollisen koordinoinnin (horisontaalisuus) vahvistamista ja riittäviä määrärahoja työhallintoon sekä yhteistyötä paikallistason kanssa siten, että samalla kun turvataan valtakunnallinen toiminta, vahvistetaan paikallistason mahdollisuuksia

Johtopäätös

Työllistymistä edistävät panostukset maksavat

- suurimmalta osaltaan tai toimenpiteistä riippuen suurelta osaltaan välittömästi itse itsensä lisääntyneinä verotuloina ja säästöinä työttömyyden kustannuksissa, sekä**
- välillisesti ja lyhyen tai pidemmän ajan kuluessa hyötyinä yksilöille, perheelle, yhteiskunnalle, elinkeinotoimille, sekä toimenpiteiden rahoittajille suoraan vaikutusta suuremmalta osin tai inhimilliseen pääomaan kohdistuvan investoinnin ansiosta kustannuksia suuremmassa määrin.**

Tässä esityksessä on käsitelty kustannusten ja hyötyjen peruskehikkoa joka kattavassa tarkastelussa edellyttää eri osakysymysten lisätarkastelua. Vaikuttavuustutkimus onnistuakseen edellyttää näiden kysymysten tarkastelua ja irtautumista vuosibudjetointiin perustuvan kehysbudjetoinnin logiikasta. Vaikuttavuuden mittariksi ei riitä sijoittuminen avoimille työmarkkinoille toimenpiteen jälkeen eikä toimenpiteiden piiristä sijoittuneiden vertaaminen muihin työllistyneisiin.

Onnistunut työllisyyspolitiikka edellyttää paikallistason aloitteellisuuden vahvistamista yhdistyneenä maakuntatason sekä valtakunnan tason koordinaatioon ja valtakunnalliseen työnvälityksen tietojärjestelmään, jonka pirstominen vahingoittaisi työllisyyden hoidon mahdollisuuksia.

Näkökohtia keskusteluun

Havainnollistus venepaikat - työpaikat

- Havainnollistus: Jos veneessä on viisi paikkaa ja 10 pitäisi mahtua, viisi jää rannalle vaikka kuinka tuupitaan, houkutellaan tai työnnetään ja velvoitetaan menemään. Ratkaisu on että hankitaan toinenkin vene tai haetaan toisenkin kerran.**
- Jos on vastaavasti viisi työpaikkaa ja 10 hakijaa, kaikki eivät saa työtä.**
- Heikommissa asemassa olevat eivät saa tai jos kaikki ovat samanlaisia hakijoita, sattumanvaraiset seikat saavat aikaan valikoinnin. Houkuttelu ja kannustaminen tai veloittaminen, painostaminen, karenssit tai sanktio eivät auta vaan viisi jää rannalle tai ilman työtä. Ratkaisu on että saadaan lisää työpaikkoja tai jaetaan työtä.**
- Käsite kysyntävetoisuus havainnollistaa työpaikkojen lisäämistä tarkoittavia toimia. Käsite ”tarjontatyöntöisyys” havainnollistaa asetelmaa jossa työpaikkojen riittämättömyyteen ei kiinnitetä huomiota tai ei riittävästi huomiota.**

Näkökohtia keskusteluun

Vaikuttavuus

- **Toimenpiteiden vaikuttavuustutkimisessa vertailevat tarkastelut (verrokkiasetelmat) ovat tärkeä menetelmä. Niissä on rajoitteensa silloin kun perusongelma on työpaikkojen puute. Silloin vaikka on kyse samanlaisista ryhmistä, joihin toimia kohdistetaan, tai ei kohdisteta, osa jää ilman työpaikkaa. Saadaan kuitenkin esille, saavatko he paremmin paikkoja joihin toimia kohdistetaan, kuin he, joihin ei kohdisteta. Työpaikkojen riittämättömyysongelma ei ratkea. Oma vaikeutensa on rakentaa vertailuasetelmia, joissa muut tekijät eivät vaikuta valikoitumiseen.**
- **Vaikuttavuustutkimusta tarvitaan ja on perusteltua rakentaa toimenpiteitä siten, että samalla voidaan tutkia vaikuttavuutta.**

Näkökohtia keskusteluun

Vaikuttavuuden käsittely periaatteelliselta kannalta ja palkkatuki

- Palkkatuen idea on, että voidaan maksaa minimiehdot ylittävä palkka. Kaikille ei voida maksaa palkkatukea vaan heille joita ei siinä tilanteessa muuten palkattaisi. Siten palkkatuki ei ole yritystuki vaan työvoimatuki että henkilöt tulevat palkatuiksi. Yhteiskunnan kannalta hyöty kustannusten vastapainoksi on suurin mitä suurempi osa työllistämisestä on sellaiseen työhön, mitä muuten ei tehtäisi. Silloin myös vältetään muiden työpaikkojen korvaamista kuten silloin kuten palkkatuki suuntautuu uusiin työpaikkoihin.
- Jos maksetaan sosiaaliturvaa palkan lisäksi, se synnyttää paineen palkan alentamiseen. Palkkatuen tarkoitus on ehkäistä tätä ja turvata minimiehtojen ylittävä palkkaus jolloin se on hyvä malli myöskin ay-liikkeen kannalta. Yrittäjien kannalta se on selväpiirteistä, kun palkan minimiehdoista ei tarvitse joka kerran neuvotella, se noudatetaan sopimusta ja samalla pystytään palkkaamaan vaikeasti työllistyviä.
- Starttiraha myöskään ei ole yritystuki vaan työttömän oikeus käyttää työttömyyspäivärahaa yrittämiseen ja oikeus aktiivisuuteen. Jos tämä ehkäistäisiin, työtön joutuisi olemaan passiivinen.
- Yrityksien ja kolmannen sektorin kautta maksettavien palkkatukien karsiminen heikentää vaikeasti työllistyvien asemaa kun samaan aikaan ovat karsintapaineet julkisiin menoihin ja siten valtion ja kuntien kautta tapahtuvaan työllistämiseen tai työllistymisen tukemiseen.

Näkökohtia keskusteluun

Huoli työhallinnon (nykyisin TEM:n osa) palkkatuen loppumisesta 2019

- Työhallinnon määrärahasupistukset**
- -Työhallinnon työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen kursseja ei enää hyväksytä tutkintojen osaksi ja määrärahat eivät mene TEM:n kautta**
- -Palkkatukia maksetaan vähemmän TEM:n kautta kun niitä maksetaan STM:n työttömyysturvasta**
- -2019 alkaen ei maksettaisi palkkatukia lainkaan työhallinnon kautta vaan STM:n työttömyysturvasta ja Soten yhteisvastikkeellisuusmäärärahoista maakunnille. Kun yhteisvastikkeellisuusmäärärahoista maksetaan sote-menot ja monia muita menoja, työllisyysmäärärahojen turvaaminen vaikeutuisi. On myös muita paineita määrärahojen karsimiseen.**

Näkökohtia keskusteluun

Palkkatuet ja työllistäminen talouden noususuhdanteessa

- Suhdannepolitiikan perusajatus on että julkinen valta lisää laskusuhdanteessa kysyntää ja rajaa sitä noususuhdanteessa inflaation hillitsemiseksi.
- Vaikean työllistymisen kohdalla noususuhdanteessa on mahdollista ja tarpeen käyttää palkkatukia ja muita toimia joilla mahdollistetaan työllistyminen. Työllistymisen kynnyksen poistavat toimet lisätessään työvoiman tarjontaa rajoittavat inflaatiota. Ajatus on aktiivisen työvoimapolitiikan perusajatuksen mukainen. Aktiivisen työvoimapolitiikan toimin mahdollistetaan korkeampi työllisyys inflaation kiihtymättä. Se on aktiivisen työvoimapolitiikan ajattelun täydennys suhdannepolitiikkaan. Heikon työn kysynnän tilanteessa aktiivinen työvoimapolitiikka voi auttaa työllistymisessä sekä samaan aikaan ylläpitää työkykyisyyttä jos pääsyä avoimille työmarkkinoille ei ole ennen yleistilanteen korjaantumista.

Kirjallisuutta

Alatalo, Johanna, Räisänen, Heikki, Tiainen, Pekka (2010), Lainsäädännön työllisyysvaikutusten arviointi ja taloudelliset vaikutukset. TEM Analyysyjä 27/2010

Behrenz, Lars & Delander, Lennart (1998), The Total Fiscal Costs of Unemployment: an Estimation for Sweden. Europeiska komissionen.

Hietala, Kari (1992), Työttömyyden kustannukset. Työpoliittinen tutkimus 24. Helsinki: Työministeriö.

Hietala, Kari (1994a), Työttömyyden kustannusten mittaamisesta. Työpoliittinen aikakauskirja 2/94.

Hietala, Kari (1994b), Verokevennykset huomioitava – mutta ei Tiaisen tapaan. Työpoliittinen aikakauskirja 3/94.

Kajanoja, Jouko, Kauhanen, Merja, Tiainen, Pekka. (2010), Uusi suunta työllisyyspolitiikkaan teoksessa Heikki Taimio (toim.): ”Hyvinvointivaltion suunta – nousu vai lasku?” Helsinki: Työväen Sivistysliitto. Kari, Matti (2006), Työttömyyden kustannukset, työttömyysturvan vaikutus työmarkkinakäyttäytymiseen ja työvoimapalvelut. Työpapereita 305. Palkansaajien tutkimuslaitos.

Hakola-Uusitalo, T. – Honkanen, P. – Jäntti, M. – Mattsson, A. – Pirttilä, J. – Tuovinen, M. (2007), Miten työnteko saadaan kannattamaan? Laskelmia sosiaaliturvan ja verotuksen muutosten vaikutuksista työllisyyteen ja tulonjakoon. Työpapereita 235. Palkansaajien tutkimuslaitos.

Honkanen, P. – Jäntti, M. – Pirttilä, J. (2007), Työn tarjonnan kannustimet Suomessa 1994–2004. Teoksessa Rekrytointiongelmät, työvoiman tarjonta ja liikkuvuus, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2007.

Honkanen, P. (2008), Perusturva ja kannustavuus: Laskelmia asumistuesta, toimeentulotuesta ja työttömyysturvasta. Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 63. Kansaneläkelaitos.

- Korkeamäki, O. – Uusitalo, R. (2006), Verotus ja työllisyys. Teoksessa Hämäläinen K. – Taimio, H. – Uusitalo, R. (toim.): Työttömyys – taloustieteellisiä puheenvuoroja. Edita.
- Kotamäki, M. – Kärkkäinen, O. (2014), Työllisyys kasvaa, työnteko vähenee? Työnteon kannustimet ja suojaosareformin vaikutus. Työpoliittinen Aikakauskirja 4/2014.
- Kurjenoja, J. (2000), Tuloverotus lääkkeenä kannustinloukkuun. Laskelmia verojen, tulonsiirtojen ja palvelumaksujen vaikutuksista esimerkkiperheiden käytettävissä oleviin tuloihin. Verotietoa 24. Veronmaksajat.
- Kurjenoja, J. (2004), Kenelle työ kannattaa? Kannustinloukut 2004. Verotietoa 39. Veronmaksajat.
- Kärkkäinen, O. (2011), Työn vastaanottamisen kannustimet Suomessa. Työpapereita 266. Palkansaajien tutkimuslaitos.
- Laine, V. – Uusitalo, R. (2001), Kannustinloukku-uudistuksen vaikutukset työvoiman tarjontaan. VATT-tutkimuksia 74.
- Laine, V. – Uusitalo, R. (2001), Kannustinloukku-uudistuksen vaikutukset työvoiman tarjontaan. VATT-tutkimuksia 74.
- Laitila, J. – Viitamäki, H. (2009), Työnteon taloudelliset kannustimet. Teoksessa Eerola, E. – Kari, S. – Pehkonen, J. (toim.): Verotuksen ja sosiaaliturvan uudistaminen – miksi ja mihin suuntaan?. VATT-julkaisut 54.
- Lehmus Markku, Taimio Heikki, Tiainen Pekka (2011), Kohti Täystyöllisyyttä. Talous & Yhteiskunta 3/2011 s. 29 - 37.
- Layard, R., Nickell, S.J., Jackman, R. (1991): Unemployment: Macroeconomic Performance and the Labour Market, Oxford: Oxford U.P.

- Mustonen, E. – Viitamäki, H. (2004), Työmarkkinatuelta ansiotyöhön: vaikutukset valtion ja kuntien tuloihin ja menoihin. VATT-muistioita 65.
- Niinivaara, R. (1999), Kannustinloukkutyöryhmän ehdotusten toteutumisen arviointia. Tutkimukset ja selvitykset 4/99. Valtiovarainministeriö.
- Niinivaara, R. – Viitamäki, H. (toim.) (2005), TUJA-käsikirja: Verotuksen ja etuuksien mikrosimulointimalli. VATT-muistioita 72.
- OECD (1997): Making work pay. Taxation, benefits, employment and unemployment. OECD, Pariisi.
- Okun, Arthur: Potential GNP: Its Measurement and Significance. Proceedings of the Business and Economics Statistics Section, American Statistical Association, 1962, s. 89-104. American Statistical Association. (englanniksi)
- Phillips, A.W. 1958. "The Relationship between Unemployment and the Rate of Change of Money Wage Rates in the United Kingdom, 1861-1957." *Economica* 25 (November): 283-99.
- SAK (2015), Kannustinloukuista eroon oikeudenmukaisesti. SAK 2/2015.
- SATA-komitea (2009): Sosiaaliturvan uudistamiskomitea (SATA): STM-Selvityksiä 2009:10.
- Soininvaara, O. – Vartiainen, J. (2013), Matalapalkkatyö Suomessa.
- Solow, Robert (1957), Technical Change and the Aggregate Production Function. *The Review of Economics and Statistics*, Vol. 39, No. 3 (Aug., 1957), pp. 312-320. Published by: The MIT Press.
- Valtioneuvoston kanslian raporttisarja 1/2013.
- STM (2015), Osallistava sosiaaliturva -työryhmän loppuraportti. STM:n raportteja ja muistioita 2015:20.
- Tiainen, Pekka (1982a), Työttömyyden hinta muistettava työllistämiskeskustelussa. Helsingin Sanomien alakerta 23.8.1982.

Tiainen, Pekka (1982b), Työvoimaministeriön ehdotus työllistämistoimenpiteiksi 30.7.1982 sekä työllisyystoimet valtion vuoden 1983 tulo- ja menoarviossa, esitys ja taustamuistio työvoimaministeriön ehdotukseen työllistämistoimenpiteiksi 30.7.1982.

Tiainen, Pekka (1994a), Työttömyyden kustannukset 1990-luvun alun lamavuosina Suomessa. Työpoliittinen aikakauskirja 2/1994.

Tiainen, Pekka (1994b), Hyvän työllisyyden strategian perustelu edellyttää veromenetysten sisällyttämistä työttömyyden kustannuksiin. Työpoliittinen aikakauskirja 3/1994. 1994b

Tiainen, Pekka, (2000), Työttömyyden kustannukset 1990-luvun Suomessa, Yhteiskuntapoliittinen Aikakauskirja, 65:3, 208–224.

Tiainen, Pekka (22.11.2010), Taloudelliset vaikutukset työllisyysvaikutusarvioinnin osana.

Lainsäädännön työllisyysvaikutusten arviointi ja taloudelliset vaikutukset. Sisällytetty julkaisuun Alatalo, Johanna, Räisänen, Heikki, Tiainen, Pekka (2010), Lainsäädännön työllisyysvaikutusten arviointi ja taloudelliset vaikutukset. TEM Analyysijä 27/2010.

Tiainen, Pekka (2014), Palkkatukien olennainen lisääminen ykkösasia työttömyyden alentamisessa. Pekka Tiainen haastattelu Heikki Taimio. T&Y talous ja yhteiskunta 3 2014 59.

Tobin, James (1980), Stabilization Policy Ten Years After. Brookings Papers on Economic Activity, no. 1:19-71.

Työvoimaministeriö (1984), Pitkäaikaistyöttömien työllistämistukikokeilun tuloksia arvioineen työryhmän raportti. Helsinki 1984

Valtakunnallinen työttömien valtuuskunta (1985), Työttömien budjettiesitys vuodelle 1986. Helsinki

Valtion talousarvion työllisyysvaikutukset (1997), Työpoliittinen tutkimus 167. Helsinki. Työministeriö.

Viitamäki, Heikki (1998), Työttömyydellä on suuri merkitys julkisen talouden tasapainolle. S. 237–246. Teoksessa: Hjerppe, Reino & Mäkelä, Pekka (toim.): Tehokkaampaan julkiseen talouteen. VATT:n vuosikirja. Valtion taloudellinen tutkimuslaitos. Helsinki.

Viitamäki, Heikki (2015), ”Työnteon kannustimet - mitä jää käteen?” VATT Muistiot 50